

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem Mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Naše vinorejstvo in državni zbor.

Dolenjci predobro vemo, kakove nadloge tarejo naše vinstvo; kar spomniti se ne smemo, kako je bilo kedaj — in kako je sedaj. Strupena rosa, trtna uš, toča — vse se je zaprise-glo zoper nas, tako da niti četrti del tega ne pridelamo, kar smo dobili še pred nedavnimi leti. Obdelovanje nasprotno pa je sedaj mnogo dražje, ker dosti naših krepkih rok dela na onej strani širokega morja — v Ameriki.

Nekoliko nam pomagajo v tej zadregi še kaj visoke cene našega vina. Ali glejte, država naša pa je sklenila sedaj z laškim kraljestvom pogodbo, po katerej se bode smelo iz Italije vino k nam upeljevati mnogo ceneje, kakor je bilo doslej. Lahki so morali do letos na meji plačevati 20 gold. od 100 litrov svojega vina, ako so ga hoteli v naše cesarstvo prodati; odslej bodo plačevali pa samo 3 gld. 20 kr. Doslej

so mogli k nam pošiljati samo jako draga vina, odslej ga bodo lahko postavili v Novo Mesto tako ceno ali pa še ceneje, kakor je naše domače, ker Laška pridelala grozno vina.

Naš vrli poslanec g. Pfajfer imenoval je to nesrečno pogodbo v državnem zboru „drugo trtno uš“. Ali žal, on kakor tudi drugi gospodje so se zastonj potegovali za naše vinogradnike. Ker smo prepričani, da bode za večino naših bralcev zanimiv, podamo tu po večini dotični govor gospoda Pfajferja.

Visoka zbornica! Večina te visoke zbornice je vsprejela pogodbo z Italijo z nesrečno določbo o vinski carini vred, če tudi so odločno ugovarjali zastopniki vinorodnih krajev. Naloga poklicanih krogov bode po moči pomanjšati v smislu današnje resolucije slabe nasledke, ki bi utegnili izvirati za naše vinogradarje od uvažanja cenih italijanskih vin.

Da bode gospod poljedelski minister, ki kaže vedno naklonjenost in zanimanje za kmetijske

PODLISTEK.

Nemškar.

(Sličica iz Bele Krajine; spisal —č.)

Godba je ponehala, a v vže precej zadimljeno sobo, katera je bila precej poleg večje, v kateri se je plesalo, stopil je Banjanov Tonček. Pot lil mu je curkoma po čelu — naplesal se je čvrsto.

„Hajd krèmar, liter na mizo!“ — zakričal je — „pa le hitro, oni mladiči že še počakajo!“ — pristavil je zamišljen, ko je pogledal k mizi, pri kateri je sedelo nekoliko fantov, katerim je hotel krèmar baš prinesiti vina. —

„Kaj si rekel?“ — poprašali so oni.

„Nu, če ste sedeli na nšesih, povem pa še jedenkrat“ — zasmejal se je oni — „vi, mladički, bode te že še lahko malo počakali, če vam ni prav, pa pojdite domov, da ne bode te tepeni!“

To je bilo preveč.

„Bodeš molčal ti potepenec potepenski ti, bodeš molčal!“ — vzkliknili so fantje in ga srpo pogledali.

„Jaz, da molčim? Pa vam pobalini kmetavzarski, jaz, kateri sem nosil zvezde pod vratom? In za koga se piše tisti, kateri mi je rekel potepenec? Meni potepenec? Kostí mu zdrobim, pa precej, jaz, da jaz!“

„Potepenec si, da nič družega. Pridanič!“ — dejal mu je mirno Bajukov Miha, jeden izmed najmočnejših v okolici. — „Jezik za zobe, pa poberi se lepo venkaj in hitro se poberi!“

„Ti boš podil mene, ti zgaga peklenska?“ — zakričal je Tonček in skočil k Mihatu, da ga pograbi, vendar je začutil skoraj krepke Mihatove roke, katere so ga pograbile in ga lepo venkaj na prosto palmile, njega Banjanovega Toneta. Zaklel je robato in odšel v drugo gostilno, fantje so pa še pri poprejšnjem krèmarju popivali in prepevali.

Ej bila je vesela družbica in potekel je čas hitro. Kaj vem kako, zapoznel je danes malo tudi Bajukov Miha, da-si ni bil od tistih, kateri

koristi, pripravljen stiskanemu prebivalstvu priteči na pomoč, ni dvombe. Moral bode pa svojega zapetega tovariša, gospoda finančnega ministra pripraviti, da bode dal izdatne podpore, kajti po mojem mnenju, visoka zbornica, pomenja carina 3 gld. 20 kr. za uvoz italijanskih vin v Avstro-Ogrsko za naše vinstvo trtno uš št. II.

Ker redko pozneje kaj boljšega pride in je navadno to slabše, kar pozneje pride, je tudi trtna uš št. II. hujša, kakor je trtna uš št. I. (Veselost. — Jako dobro! na desnici.)

Proti naravni trtni uši, namreč št. I., imamo pomoč v ameriških trtah. Da rabim pregovor, rekel bi: Hudiča bomo ugnali, ali sedaj pošljejo gospodje nam Belcebuba, kateremu nas izroče brez usmiljenja in milosti za celih dvanajst let, (ker je za dvanajst let sklenjena pogodba z Lahij).

Kaj označilno in čudno je, da se ravno za vinstvo državni organi toliko ne brigajo, kakor za drugo kmetijstvo. Prav v novejšem času so se davčni organi glave belili, so li posestniki poškodovani po trtni uši, katerim sta poleg tega mraz in toča poškodovala tudi druge pridelke, zares v taki gospodarski bēdi, da bi se jim moral odpisati zemljiški davek zaradi škode, ki jo je napravila trtna uš. Obnovljenju vinogradov z ameriški trtami so se leta in leta na vso moč upirali v pisarnah kmetijskega ministerstva. Menda so gospodje kar zaljubljeni v trtno uš in jo zaradi tega tako skrbno varujejo, da se jej kaj hudega ne pripeti. Prepotovali so Francijo, samo da nabere dokazov, da ni mogoče pokončati trtne uši.

S tem se je doseglo, da so minola leta brez vspeha in so v celih pokrajinah vinogradi uničeni in je vsled tega prebivalstvo prišlo v veliko revščino. Še-le potem so spoznali, da se le z ameriški trtami more vinstvo rešiti. Menda so hoteli s tem dokazati, da je Avstrije zgodovinski poklic „biti zadaj za jedno idejo in jedno stoletje“. (Tako je! na desnici.) Sedaj pa pride še drugi, še hujši udarec za naše vinstvo. Ta udarec je dala naša lastna vlada milijonom svojih državljanov, ki so zadovoljni živeli od vinstva, katero je sedaj v resni nevarnosti.

Na deželni blaginji, na vsakdanjem kruhu narodov vladnim gospodom ni nič ležeče; njih muhe morajo se uresničiti, naj se pri tem tudi izkrvine narodi. Še tega ne pomislijo, da škodujejo tudi sami sebi, ker maše bogat davčen vir, iz katerega zajemajo država in po prikladah tudi dežela, okraj in občina.

Gospôda moja! Kako drugače pa skrbi Francija za vinstvo svoje. Tako ostane n. pr. pri svoji varstveni carini proti Španiji in Italiji, ker jej je samoobramba najvišja zapoved, vsakdanji kruh pa prvi življenjski pogoj. Tako dela ona Francija, ki je 1871. leta vzlic politični osamljenosti 5 milijard vkupe spravila, da je Nemčiji plačala vojno odškodnino.

Na Francoskem določi državni zbor, kako visoka naj bode carina. Pri nas pa kar gospodje sami naredo, mi poslanci pa naj prikimamo.

Če se že ne more dopustiti, da bi državne pogodbe sklepal državni zbor, in če ni umestno, da bi se pogodbene podrobnosti na drobno raz-

se vračujejo pozno po noči domov. S tovariši šel je do znamenja, od ondot je pa krenil sam po stranski poti proti svojemu domu. Bilo je precej temno, ker je kasno vshajal mesec. Nū, Mihatu bila je pot, katera se je vila skozi majhen gozdček, dobro znana in mirno premišljeva o lepi tihi noči korakal je po stezici. Baš je hotel stopiti iz gozdčica, kar je planil na njega nekdo izza grmovja, zavihtel debeli kolec in udaril po Mihatovej glavi, rekoč: „Nā, to ti je plačilo ti pes kmetavzarski!“ — Miha zvrnil se je na stezo, a oni je pa odbežal dalje.

Kmalu po tem dogodku prišlo je nekoliko kmetov — našli so Mihata nezavednega v krvi. Vzdignili so ga in odnesli na bližnji dom. — „Ubili so ga!“ — so dejali; nū, ko so ga bolj natanko pregledali, opazili so v njem še iskrico življenja. Hudobnež bil je Banjanov Tonček, razbil mu je črepinjo na glavi. — Miha okrevaj je čez nekoliko mesecev, Toneta so pa vtaknili v ječo. Bil je ondi blizo dve leti, povrnil se je blede, suh zopet na svoj dom!

IV.

Mnogo se je spremenilo pri Banjanovih po smrti starega. Kakor ste čuli že popreje, je Tonček po malem trošil, kar je prihranil varčni stari. Ker ni bilo pravega gospodarja, gospodarilo se je zelo slabo, njive so se obdelovale le na pol, živina malo redila in hiša počasi razpadala. Posebno je delovala na staro Banjanko Tonetova osoda. Bolela jo je sramota, trle so jo skrbi in pešala je od dné do dné. Nu, če je bilo že popreje slabo, postalo je še slabše, ko se je povrnil Tone iz ječe. Bilo ga je sram, pa je še nekaj delal s početka, ali ker ni imel prave potrpežljivosti in skušnje, posrečilo se mu je le malokedaj. Hm, pa tudi ni znal delati! Pri vojakihi, na nemškem in v ječi odučil se je povsem dela. Saj pa že v mladih svojih dneh, kakor ste čuli, ni bil prida delavec, a kakor se naučiš v mladosti, tako bodeš delal v starosti.

Obupal je naposled Banjanov Tonček. Jedino tolažbo našel je še v vinu. Pridružil se mu je tisti grdogledi Malešev Jože, kateri je

pravljale, vendar bi se lahko vlada pred pogajanjem in mej pogajanjem posvetovala z zato odbranimi gospodi in poprašala poklicane družbe trgovske in obrtniške zbornice in kmetijske družbe — znamenitejše obrtnike in kmetovalce, kako mislijo. To bi vladi pojasnilo stvar in dajalo jej zaslombo. Tisti pa, za katere se gre, bi imeli pomirljivo prepričanje, da se je vse storilo za pridelovalce vina, kar je bilo mogoče, in se niso prezirali, kakor se je sedaj zgodilo. — Stvar se je pa sedaj še le razkrila, ko je že vse bilo dovršeno in se ni več dalo premeniti, temveč se je moralo kar vsprejeti.

To skrivanje utegnilo bi državi postati nič manj osodepolno, kakor je bil 1866. leta tajni načrt naših vojskovodij. Tedanje skrivnosti posledica je bil poraz našega orožja in posledica sedanjih skrivnosti pa utegne biti pogin našega vinstva.

Zaveznike Lahe krepimo, sebe pa slabimo. Če vinogradarjev ne bode več, tudi ne bode več njihovih sinov.

Lakota v Rusiji je prirodni dogodek; bēdo, ki preti našim vinogradarjem, je pa zakrivila vlada. Rusi bēde sami niso zakrivali, pri nas jo bomo pa sami.

Mi varujemo kmetijstvu koristne ptice z zakoni, Lah pa poželjivo lovi gozdne ptice, katere mi varujemo, in uničuje varovalce naših dreves.

Še ni dosti, da mi v škodo domačim delavcem kralju italijanskemu vsako leto živimo 100.000 njegovih ljudi kot zidarje, izdelovalce opeke itd. in njih rodbine vzdržujemo z zasluž-

že zdavnej zapravlil svojo kmetijo, pa še kakov vinski bratec in popivali in premetavali so tiste pogubne podobice po cele noči. Mati je umirala od žalosti. Prosila je sina, naj opusti svoje bratce in se zopet dela poprime, vendar njene besede so bile bob v steno. Tone je vedno globokeje padal, a ko ni bilo denarja za njegovo pijančevanje, poproval je govedo za govedom, gozd v Jelovji, njivo za njivo. Je-li čudno, da je stara hiralala od dne do dne, a nekaj od starosti, nekaj od žalosti, legla je v hladni grob. Grenki bili so jej zadnji dnevi.

Tudi materna smrt sina ni spametovala. Pil je tako dolgo, dokler je še hišo zapil. Raztrgan, zamazan in prepadel hodil je okoli, a če je dobil kje kakov novčič, hitro ga je nesel za žganje, ker za vino ni več imel. Bilo je vsem hudo, kateri so poznali nekdanj brhkega Banjanovega Toneta in tega raztrganega, mršavega pijanca. Bože moj, kam ga je privedla ošabnost, lahkomišljenost in lenoba!

Ni moglo biti dolgo tako. Kaj vem kje

kom, poleg tega pa še velik del italijanskih delavcev na svoje troške pošljemo z odgonom domov in da ima pri tem italijanski fiskus še dobiček, kajti dobi od vsakega potnega lista liro za kolek; ni še dosti, da smo italijanskim ribičem v naših morjih dovolili predprave v škodo našem in dalmatinskim ribičem, da sedaj love po našim morju, temveč žrtvujemo Italiji še naše vinstvo, da bode italijansko prospevalo. — Povsod je domačin prvi, le pri nas v Avstriji je tujec.

Ponižanje carine za uvoz italijanskih vin od 20 gld. na 3 gld. 20 kr. je za Italijo nepreračunljiv dobiček. Le pomislimo, da je Italija 1887. leta v Francijo izvozila poltretji milijon hektolitrov vina, in ta izvoz se je 1890. leta ponižal na 20.000 hektolitrov, ker je Francija povišala carino na 20 frankov. (Čujte!)

Italija prideluje osem- do desetkrat toliko vina, kakor mi. Obdelovanje vinogradov stane v Italiji komaj 30 gld. za oralo, pri nas pa po 70—150 gld., ter velja hektoliter vina v Italiji zaradi nedragega in obilnega pridelovanja 3—6 gld.; toraj bode veljal, če prištejemo carino in prevaževalne troške v Ljubljano, Gorico, Celovec, Zagreb itd., 10—20 gld. Za to ceno pa mi naših vin ne moremo dati.

Dolenjska vina so se dosedaj prodajala na Koroško, Gorenjsko in mnogo se jih je pa pečalo doma. Ceno italijansko vino bode pa izpodrinilo naša vina iz dosedanjih trgovišč, katerih najbrž ne bomo mogli zopet pridobiti.

Še pri nas doma, kjer vino pridelujemo, bodo italijanska vina izpodrinila naša, ker ž njimi ne bodo mogla meriti cene in dobrote. To

dobil je nekoliko grošev in pil je pri Orehku pozno v noč. Ko je krčmar opomnil, da je čas, da krčmo zapre, vzdignil se je Tonček in se odpotil ob Kolpi tja v Zemelj k staremu Lovretu, kjer je na senici največkrat prenočeval. Bila je temna noč in on se je opotekaje po ozki stezi hripavo drl, prepevaje ono pesenco:

„Po cesti gre jen šotar mlad
Vprašal bi ga grozno rad:
Ljubi, ljubi, ljub' moj mož
Kaj neseš ti v svoj'mu koš?„

Na jedenkrat se je spotaknil ob korenino, zašumelo je listje in nekaj strbunknilo v Kolpo. Čez tri dni našli so ga daleč doli izpod metliškega mosta. Ribe oglodale so mu mršavo lice...

Ni prida ošabnost ne! Pa čemu hoditi gori na Nemško, ko je pri nas dosti dela. Kdo zna, če bi tako žalostno dovršil Banjanov Tonček, da je doma pridno delal in ne hodil na Nemško. Od ondot prinesel je malo vere domov, a kjer ni vere, ni božjega blagoslova. A kogar Bog zapusti, kako da srečno dovrši? —

bode močno ponižalo ceno našim vinom, pomanjšalo vrednost našim vinogradom in obnovljenje naših po trtni uši uničenih vinogradov odrinilo za jako jako dolgo, kajti tudi premožen posestnik se bode premišljal, predno bode 800 gld. žrtvoval za vsako oralo za obnovljenje vinograda, ki bode jako dvomljive vrednosti.

V ostalem, — da se izognem ponavljanju — se pa pridružujem težkim skrbem, katere so izrazili zastopniki našega vinstva v tej debati, presrečno želeč, da bi naša vinoreja težavno izkušnjo srečno prestala in se ne razbila ob nevarni pečini nesrečne vinske carine.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Državni zbor se peča večinoma le z gospodarskimi rečmi. Ni čudo; ker ni prave večine, morajo prenehati narodne zahteve. — Sklenil je pogodbo s sosednimi državami. Da nam bode pogodba z Laškim škodljiva, smo dejali vže zadnjič; tudi danes govorimo o tem na drugem kraju. Dostavimo pa le še to, da je italijanski minister sam tožil v državnem zboru, da pridelajo preveč vina, da naj bi se lotili Lahii raje česa drugega, ko vina ne morejo spraviti v denar. Jasno je torej, da bodo nas prepluli s svojim vinom. Tudi je sklenil državni zbor, da se upelje borzni davek, to je, da bodo morali nekaj plačevati bogati gospodje, ki trgujejo z denarjem, denarnimi papirji. Ta davek bode sicer majhen, ali bolje vsaj nekaj kakor nič — ako ne more čevljar napraviti ne enega para čevljev, da ne bi moral vže davka plačati — zakaj bi bogati ljudje ne plačevali od kupčij, ki jim včasih v uri prinesó tisoče?

Štajarski poslanec **Wurmbrand** je nasvetoval, naj se upelje deželno zavarovanje zoper ogenj in sicer posilno. Vsak mora zavarovati svoje posestvo pri zavarovalnici, kakoršno naj osnuje vsaka dežela za-sé. To bi bilo gotovo koristno, denar bi ostal deželi, v nesreči pa bi dobil vsakdo pomoč.

Na velikanskej reki **Donavi** vozi s parobrodi neko posebno društvo. Gospodarilo je pa jako slabo ter prišlo vsled tega v nevarnost, da vse zapravi. Ker je vendar to društvo tudi za državo velikega pomena, se je sklenilo v državnem zboru po mnogem besedovanju za in zoper društvo, da se mu pomore s 5000 gld.

Vodju nemških liberalcev **Plenerju** je vlada ponujala visoko službo, vsled katere ne bi mogel več ostati v državnem zboru. Nemški liberalci so se tega grozno prestrašili, ker bi bili postali ovce brez pastirja. Pregovorili so Plenerja, da

ni vsprejel službe, ali dali mu bodo za odškodovanje 250.000 gld.

V **Gradcu** nameravajo napraviti tako zvani deželni kulturni svet; ker bi pa ta utegnil koristiti tudi Slovencem, ki po južnem Štajarskem skupno prebivajo, so jeli zagrizeni Nemci početi vse mogoče, da bi ga zabranili.

Kaj bode s spravo med **Cehi** in **Nemci**, se pač še ne vé. Čehi sploh ne zaupajo Nemcem. Staročehi so sklenili enoglasno, da hočejo govoriti le o vsej pogodbi, nikakor pa ne o posameznih točkah, ker bi sicer utegnili Nemci izvesti le tiste, ki so njim v korist, ne pa tudi onih, ki koristijo Čehom.

Madjari so končali svoje volitve. Vlada je dobila zopet svojo liberalno večino; ali zgubila je vendar precej glasov, tako, da jej bode odslej stališče še težje. Brez prelivanja krvi še niso bile nobene ogrske volitve — tudi zadnje niso smele biti!

Kaj je novega po širokem svetu?

V **Rusiji** je jako slabo preskrbljeno za hitro obcevanje na železnicah; zato je car odstavil dotičnega ministra. Pravijo, da bode imenoval sedaj za to imenitno službo kacega generala.

Na **Nemškem** besné liberalci zoper predlagano šolsko postavo, po katerej ima biti ljudska šola verska. Delajo na vse kriphe, da bi dosegli to, da se zavrže. Liberalci so povsod enaki.

Na **Spanjskem** se vzdigajo tako zvani anarhisti, ljudje, ki hočejo prodreti vsako vlado, vsako vero. Posebno veliko pristašev imajo med delavci. Vlada je ukazala štiri anarhiste usmrtiti: radi tega je nastalo po Španiji razburjenje.

Španiji sosedni **Portugal** pa je v denarnih tiskah — bojé se občnega poloma. Uradnikom so vže zmanjšali plačo.

Píše se nam:

Iz Trebnjega. — 11. februarja. Človeku je določeno enkrat umreti, ali vendar nas presune nekako bitko pri srcu, ko vidimo, kako neizprosna smrt podira može, ki so ne le čast svojemu stanu ampak tudi v slavo in korist domovini.

Tak mož je končal tek svoj pri nas dné 1 t. m. Gosp. dekana **Freliha** ni več!

Pa kdo je bil ta mož? Mnogo, mnogo bi rad povedal, ali „Novice“ imajo sploh premalo prostora, zato le ob kratkem.

Gosp. **Matej Frelj** se je rodil l. 1828 v Lozicah na Vipavskem. Bil je izvrsten dijak, pobožen vnet duhoven, požrtvovalen domoljub. Služboval je kot kapelan v Spodnji Idriji, v Starej Loki, kot župnik na Premu in v Lašicah, kot dekan v Trebnem. Kot duhovnik sploh je zapustil povsod spomin najboljšega pastirja; kot kapelan v Loki je bil svetovalec pri zidanju tamošnje veličastne cerkve; kot župnik pa je

zidal na Premu novo cerkev z zaupanjem na Boga (začel je z 48 gld.), v Lašicah je napravil novejši cerkvi krasna zvonika, pri nas pa v malo letih tudi v farovžu in cerkvi storil jako mnogo.

V mladih letih je bil vesel, nedolžen mož — pobožen v vsem. Pisal je marsikaj v „Danico“ in Bleiweisove „Novice“. Zložil je mnogo pobožnih pesni, zlasti Mariji v čast; spisal je nekaj pobožnih knjig n. pr. „Najlepši dan prvega sv. obhajila“. V življenju se je skazal vselej vernega narodnjaka, pravega Slovenca poštene korenine. Sprical je to pri vsacih volitvah, kjer se ni ustrašil nobene zamere — delal je in učil narod, kakor je vedel, da je prav.

Gospod je bolehal vže dalje časa, vendar je bila smrt nenadno hitra. V saboto je šel kmalu spat ter dejal, da ni treba nanj paziti — ali zjutraj ob tri četrt na 6. uro ga najde cerkovnik na tleh poleg postelje. Kako je pal, nihče ne vé; ali nazaj v posteljo ni mogel. Prehladil se je. Pritisnila je huda plućnica, a ob 12. uri je bil blagi gospod vže mrlič. Bil je poprej vendar previden in napravil je testament.

Pogreb dné 4. t. m. je bil veličasten. Neštevilna množica se ga je vdeležila; razun tega vsi tukajšnji uradniki in tudi veleblag. g. okr. glavar iz Novega Mesta z gospo soprogo. Mil. g. prošt P. Urh je govoril svojemu staremu prijatelju in sošolcu ganljiv govor. Izvrstno je kazal znani govornik, da je bil ranjki res vrl duhovnik, Slovenec, kakoršen mora biti in zvest Avstrijanec po našem geslu: „Vse za vero, dom, cesarja“.

Rečem le še: Bog daj pokojnemu večno slavo — nam pa vrednega naslednika!

Iz Čatež-Zaplaza. — Za šolstvo se dandanes sploh vsi omikani národi zanimajo, tako tudi mi Slovenci. Zato se pa potrebuje mnogo učiteljev in učiteljic.

Naša župnija Čatež pri Trebnjem tudi že dolgo pričakuje in želi novega učitelja, zajedno organista, in kaj ga ne bi, ker tu se že poldrugo leto naša mladina ne podučuje, razun krščanskega nauka po gospodu župniku.

Otroci bodo po teh dolгих počitnicah pozabili še to, kar so se pri prejšnjemu marljivemu učitelju naučili, ki se je pošteno trudil zboljšati stanje tukajšnje šole, a tudi vrl gojil cerkveno in národno petje. Tako dolgo brez učitelja biti, lahko zaostane naš mladi rod kako desetletje za drugimi Dolenjci; godi se mu torej krivica. Ne vemo, je-li res tako pomanjkanje učiteljev, ali se jim naša šola premalo vredna zdi? — Saj smo jo v minolem letu deloma potrebno prenovili. Naš sicer gorški kraj pa tudi ni tako pust, da bi se moral učitelj tu preveč dolgočasiti, kajti ravno semkaj prihaja vedno dosti tujcev, zlasti romarjev na bližnji Zaplazi. In, kako radi bi spet orglje slišali na kora pri službi božji. Tedaj želimo učitelja organista. Posamezno jih naša mala župnija ne more vzdržati.

Upamo torej, da bode nam dobro došli naš novi c. kr. okrajni glavar kmalo preskrbel toliko zaželjenega učitelja, za kar lepo prosimo Čatežani.

Domače vesti.

(Poroke.) G. Vilko Rohrman, pristav sadjarske in poljedelske šole na Grmu se je poročil 3. febr. z gospico Matildo Koračin, roj. Novomeščanko. G. Fr. Podobnik, odvetniški koncipijent in posestnik z gospico Langer pl. Podgoro, hčerjo grajščaka.

— G. Rajko Perušek, več let tukaj, sedaj profesor na višji gimnaziji v Ljubljani, se je poročil z gospico Marico Rudež, hčerjo pokojnega blagega narodnjaka in deželnega poslanca Karola Rudeža, posestnika na Gracarjevemu turnu pri Št. Jerneju. — 15. t. m. pa se zaroči gospica Josipina Zavodnik v Žužemberku z znanim kleparskim mojstrom in posestnikom gosp. Ant. Beleč-em, vrlim narodnjakom v Šent-Vidu nad Ljubljano.

(Novomeška čitalnica) priredi v soboto, dné 20. svečana 1892 v prostorih „Národnega Doma“ gledališki igri: „Popolna žena“ in „Ona me ljubi“. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina: sedeži po 40 kr., biljeti za stoječe po 30 kr., dijaški biljeti po 20 kr. Biljeti se dobé 19. in 20. svečana pri J. Kraju in zvečer 20. svečana ob pol osmi uri pri blagajnici.

(Odbor za oskrbovanje Novomeške mestne hoste) v Rasnem se je 31. januarja na novo volil in obstoji sedaj iz naslednjih gospodov: Načelnik Anton Vertačič, načelnikov namestnik Anton Kos, tajnik Karol Dular in odbornika Anton Goleš in Josip Mogolič. — Kdor bi kaj pojasnila želel o zadevi mestne hoste, naj se do imenovanih gospodov obrne.

(Sklep I. šolskega tečaja) je bil 13. t. m. in so dobili dijaki naše višje gimnazije spričevala. Bilo jih je koncem prvega polletja skupaj 210. Med temi jih je dobilo odliko 24, prvi red 123, drugi red 57 in tretji red 6. S tem vspehom zlasti v prvem polletju smemo biti zadovoljni; kajti dovršilo je 70 odstotkov z dobrim vspehom. Ako bodo naši dijaki v drugem polletju, ko je daljši dan, pokazali še nekoliko več vstrajnosti, smemo upati, da jih bode izmed palih vsaj tretjina vstala. — Tudi zdravje kakor čujemo, je bilo med dijaki dovolj ugodno, da-si kljub velikej radodarnosti naših vrlh mestnih prebivalcev mnogi trpé veliko pomanjkanje.

(Vojaški nabor) vršil se bode letos naslednje dni: 1. marca v Ljubljani; 3., 4., 5. v Radoljici; 7., 8., 9. v Kranju za krajino Tržič; 10., 11., 12. v Škofji Loki; 14., 15., 16. v Kamniku; 17. in 18. v Prevojah za okraj Brdo; 21., 22. in 23. v Litiji; 24. in 26. v Višnji Gori; od 28. do 31. marca in 1. aprila v Novem Mestu; 2. v Metliki; 4. in 5. v Črnomlju; 7. 8. in 9. v Kočevju; 11. in 12. v Ribiču; 13. v Vel. Laščah; od 19. do 23. v Krškem; od 25. do 28. v Ljubljani za Ljublj. okolico; 29. in 30. na Vrhniki; 31. marca in 1. apr. v Vipavi; 4., 5., 6. aprila v Postojni; 19. in 10. v Ilir. Bistrici; 22. v Ložu; 25. in 26. v Logatcu; 28. in 29. apr. v Idriji.

(Influenca ali hripa) razsaja po mnogih krajih v Evropi prav močno — zlasti huda je po velicih mestih in po Koroškem. Tudi v Novem Mestu je napala nekatere ljudi, ali ravno hudega še ni došlo. Bolj pa muči po Šent-Peterski, zlasti še po Škofjanskej fari, kjer jih je obolelo za njo jako mnogo. Isto je baje ob velikej cesti proti Trebnjem. — Varujte se prehlajenja! Nevarna je let. hripa posebujo zato, ker se jej rada pridruži plućnica, ki se le pre-pogosto konča z smrtjo. Kar se tiče plućnice, povemo to-le: „Neki prijatelj nam je pravil, da jo vže od ne-kedaj zdravijo ljudje po Mirno-peškej fari in drugod s sokom navadne pese. Pese ožmo, ter sok pijó. Trdijo, da gotovo koristi. Poskusite, saj škodljivo gotovo ni“.

(Starine najdene.) Gosp. Jernej Pečnik je znan preiskovalec starih grobov po Krajskem. Stori-l je pridni gospod o tej reči vže toliko, da se mo-ramo le čuditi. Posebno veliko starih grobov iz pred-krščanske dobe je zasledil med Malacami in Čatežem.

blizu Brežic. Zadnje dni pretečenega leta je kopal Pečnik tu z dvema delavcema. Izkopalo se je tri metre globoko sežgano človeško truplo, še meter globokeje železno 43 centimetrov dolgo sulico, usnjat pas, olupšan z bronasto ploščevino, več bronastih obročkov in še dobro ohranjenih jermenov. Našel se je tudi kapi podoben klobuk, olupšan jako gosto z bronastimi žebli. — Gospod Pečnik pač zasluži podporo pri svojem trudu. Pridobil si je veliko spretnost v svojem preiskovanju, tako z nekako gotovostjo začne kopati ravno tam, kjer se gotovo kaj najde. Prepričani smo, da bo obogatil našo deželo še z marsikako dragoceno starino.

(Tukajšnji prof. gosp. Suháč) učitelj telovadbe si je po nesreči nekaj pohabil nogo; — čez pol meseca vže ne more v šolo.

(Vrsta porotnih obravnava) pri tukajšnjem 3. kr. okrožnem sodišči. Pondeljek: Ahlin Terezija in Makše Uršula, radi detomora; torek: Radič Jožef, radi uboja; sredo: Bosin Pet., radi posilne nečistosti in oskrumbe; četrtek: Fritz Pavlina, radi tatvine; petek: Dejak Anton, radi zažiga; sabota: Piletič Terezija, radi poskušnega zapeljevanja k ponarejenji papirnatega denarja; Stalcer Ernest in Pečaver Ludovik, radi ponarejenja koyanega denarja.

(V Novem Mestu) bilo je v pretečenem 1891. letu rojenih 45 otrok, namreč 21 dečkov in 24 deklic. — Umrlo je pa 35 ljudi, to je 14 moških in 21 ženskih. Najstarejši možki imel je 82, ženska pa 79 let. — Poročenih bilo je 9 parov.

(Novomeški dijaki) priredé 9. marca v tukajšnji čitalnici muzikalično deklamatorično akademijo v korist podpornemu dijaškemu društvu, katere program priobčimo prihodaj.

(Iz računa okr. posojilnice v Krškem) vidimo, da jako dobro prospeva. V pretečenem letu je imela denarnega prometa 167.006 gld. in 82 kr. Kako potrebna bi bila taka posojilnica tudi pri nas! Ali ga ni moža, da bi začel na to delovati? Ako morejo bližnji Žužemberčani, kjer se trudi za to zlasti g. dr. Volčič, zakaj bi ne mogli pri nas?

Razne vesti.

*(Kako je treba živeti, da človek ne bo leha?) 1. Ne čitati nikdar na ulici, ali v kakoršnem koli vozu, ki se guga ali trese; 2. ne čistiti si zob z železom ali kakim drugim trdim predmetom; 3. ne zamujati nobene priložnosti, sposobne spremeniti nam našo hrano; 4. ne jesti ali piti hladne pijače takoj za vročim jedilom; 5. ne izbirati za južino preveč jedi, ter nikdar ne jesti nad mero, naj bi to bila še kakterakoli hrana; 6. ne čitati, ne pisati, sploh ne opravljati nobenega dela brez zadostne luči ali svetlobe; 7. ne oddati se duševnemu kakoršnemu si boji trudu, ki zahteva močnega napenjanja živcev, nad 8. ur na dan; 8. ne braniti svetlobi vhajati v stanovanje, marveč nasprotno gledati za to, da v stanovanje svobodno prodirajo solnčni žarki; 9. ne spati nikdar manj nego 8 ur v jedni noči in 10. ne dopustiti praznovati svojim mislim.

*(Najbogatejši čebelar) je neki Harbinson v Kaliforniji v severni Ameriki, kateri ima 6000 pajkov čebel. Te drobne živalice mu nabere vsako leto okolo 200 tisoč funtov strdi.

Loterijske srečke.

Gradec	30. januarja	41	79	14	70	20
Trst	6. februarja	24	32	69	2	41

ZAHVALA.

Za milo sočutje med boleznijo, za krasne poklonjene vence, za mnogobrojno spremstvo pri pogrebu moje iskreno ljubljene soproge, oziroma matere

Ane Kraus,

izrekam najtoplejšo zahvalo, ter priporčam drago ranjco vsem sorodnikom, prijateljem in znancem v molitev in blagi spomin.

[47]

Josip Kraus.

Zahvala.

Gospod župnik v Dobernicah je popravil župniško in gospodarsko poslopje, za kar je bilo stroškov 665 gold. Pri letnem računu pa je gospod župnik farmanom poklonil 265 gold. od te svote. Slava mu!

V imenu faranov Jul. Treo.

Razglas.

Občni zbor l. dolenske posojilnice,

registrirane zadruge z neomejenim poroštvom
v Metliki

okliče se s tem

na 21. februarja l. 92 dopoldne ob 9. uri
v pisarni mestne občine Metliške.

Dnevni red občnega zbora:

1. Nagovor ravnatelja.
2. Poročilo blagajnika.
3. Poročilo nadzorstvenega odbora.
4. Potrjenje računa za leto 1891.
5. Predlog bilance za leto 1891.
6. Volitev ravnateljstva in nadzorništva.
7. Predlogi društvenikov.

[48]

Janez Kapelle.

Okrajna bolnišna blagajna v Novem Mestu

ima

svoj redni občni zbor

v nedeljo, dne 6. marcija točno ob 10. uri dopoldne
v mestni dvorani.

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo blagajničnega stanja za leto 1891.
3. Poročilo pregledovalcev računov.
4. Volitev novega odbora: a) načelnštva, b) nadzorništva in c) razsodišče.
5. Posamezni nasveti.

Novo Mesto, dne 10. februarja 1892.

Načelnštvo.

Vabilo.

Posojilnica v Črnomlji,registrovana zadruga z neomejeno zavezo,
ima

dné 28. februarja t. l.

svoj redni občni zbor

in sicer popoldné ob 3. uri v posojilnični sobi.

DNEVNI RED:

1. Poročilo ravnatelja.
2. Predlaganje računa za leto 1891 in razdelitev čistega dobička.
3. Določí se ravnateljstvu remuneracija za 1891.
4. Volitev ravnateljstva in računskih pregledovalcev za prihodnjo volilno dôbo.
5. Nasveti.

K obilni udeležbi vabi

[44]

Ravnateljstvo.**42 novih, lepo in trpežno izdelanih voz**

različne velikosti, v ceni od 33 do 45 gld. za voz, je na prodaj pri

(26—2)

Franc Valland-u v Žužemberku.

Pravega čistokrvnega

(50—1)

švicarskega bika

spuščajo v hlevu deželne kmetiške šole na Grmu po 60 kr., potem pravega, čistokrvnega angleškega

jorkšir-mrjasca

po 30 kr.

Na prodaj je 50 hektolitrov zbrane
zgodnje „Szekler semenske koruze“

katera tudi po rudeči detelji še lahko dozori. Obrodek od 60 do 80 hl po 85 kg, ali od orala 120 do 150 meraikov. Za naše podnebje najbolj primerna, ohrodna koruza, katera med vsem vrstam najokusnejšo moko daje. — Cena 1 hl 7 gld., 100 kg 8 gld. 25 kr. in 1 mernik 2 gld 50 kr. Obrazec (mušter) se dobi na zahtevanje proti poštnini.

Oskrbištev M. Gresselnove grajščine

v Trebnjem na Dolenjskem.

(52—1)

„Pavliha“

ilustr. humoristični list (edini slovenski šaljivo-zabavni list) izhaja 15. in 30. dan vsakega meseca ter velja 1 gld. za četrť leta. — Uredništvo in upravištev v Ljubljani, Krakovski nasip št. 18. 1. nadstropje.

(51)

Mestni mlin

se daje v najem. Več se izve v občinski pisarni Novomeški.

(39—2)

Na prodaj je:kobilica 6 let stara, 14³/₄ pesti visoka, konj 7 let star 14¹/₂ pesti visok, oba dva šimelna, brez vsake napake; tri kočije, ena čisto nova, na pol pokrita, druge dve kočiji nekoliko slabeje, toda še za vsako rabo, ena na pol pokrita, druga s štirimi sedeži, vsa pokrita; dalje sedem konjskih oprav, težak in lahek voz, vse se takoj po nizki ceni proda v hiši števil. 87 v Novem Mestu.

(28—2)

V najem se odda, (48—1)

dné 13. marteja ob 3. uri popoldné hiša v Št. Rupertu blizo farne cerkve, kjer je že bila več let gostilna in mesarija in obstoji iz dveh sob; potem mesnica, dve kleti, hlev, šupa, pôd in svinjaki in sicer pod tem pogojem, da se najemščina nastopi dné 24. aprila 1892. leta za 3 ali pa za 6 let, kakor se že pogodi. Več se izve pri Franc Kristan-u.

Naprodaj je nov mlin,

s tremi tečaji, prav dobro narejen, voda visoka te je zmirom dosti, v dobrem kraju eno uro od železnice, pri cesti in je v obliži tudi premogokop. Pri njemu so tudi njive in travniki. Plačati je jeden del takoj, ostalo pa se lahko plačuje v letnih obrokih. Več se izve pri Janezu Lenardu, v Rajhenburgu, Štajersko.

(43—1)

Prosta prodaja posestva.

Proda se iz proste roke hiša, št. 8 v Kandiji poleg Novega Mesta blizo mostu v kateri je bila že več let gostilna. Hiša obstoji iz petih sob, kuhinje, jedilne shrambe konjskega hleva za 10 glav, dveh svinjskih hlevov, šupe za vozove, vinske kleti in kleti za zelenjavo, vse v dobrem stanu; zraven je tudi pristava obstoječa iz pol grunta zemlje, s skednjem in kozolcem. — Proda se vse skupaj, ali pa hiša posebej in pristava posebej. — Ker se bode v prihodnjem letu gradila železnica, nadejati se je v tej hiši dobre trgovine. Prodaja se to posestvo vsled starosti posestnika. Več se izve ravno tam.

(49—1)

Posestvo naprodaj. (40)

V Hmelniški Vasi tik Novega Mesta na cesti v Toplice je naprodaj posestvo obstoječe iz hiše z dvema sobama, dvema kleti, hlevom, kovačnico in svinjakom; pri hiši so njive, travniki, zasajeni vrt z sadnim drevjem; v hiši je gostilna in prodaja tobaka. Več pové g. Šušteršič, trgovec in posestnik v Toplicah.

Gabrov in bukov les

na gotovo dolžino rezan in po naročilu cepljen kupuje

G. Tönniesova tovarna

v Ljubljani.

(42—1)

Udano podpisani priporoča se za izdelovanje uniform za c. kr. uradnike z vsemi potrebščinami, kakor tudi zimskih oblek, telovnikov z rekavi, dokolenic (Gamaschen), spalnih sukenj itd., kar vse izdelujem po jako nizkih cenah; posebno se priporočam prečast. duhovščini za izdelovanje vse potrebne duhovniške obleke, katere izdelujem natanko po želji in predpisu.

Za blagovoljna naročila uljudno prosi
z veleštovanjem

A. Weiss, (37—2)

krojaški mojster na Velikem trgu v hiši g. Viranta.

Krojaški pomočnik

sprejme se takoj, imeti mora spričevalo, da je najmanj že dve leti služil. Ponudbe naj se pošiljajo (19—3) **Fran Lenarčiču v Novo Vas pri Rakeku.**

Prostorna zidana hiša

s tremi sobami, spodej dve kleti, tik okrajne ceste, na drugi strani ceste zidani blevi, nad blevi pód in sšramba za živinsko klajo, pri pódnu je tudi letna hiša, vse je v dobrem stanu; k hiši spada 8 oral njiv, hoste, nekaj travnikov in lep sadni vrt, zraven živinskega semišča pri cerkvi, prodaja iz proste roke (20—3) **Janez Mergole na Bučki.**

Vrtnar,

kateri sadjarstvo, zelenjadarstvo in cvetličarstvo prav dobro razumi, kateri je slovenščine v govoru in pisavi zmožen, išče se za deželno kmetiško šolo na Grmu pri Novem Mestu. Plača 360 gld. na leto in 10% od zneska, strženega za zelenjavo na trgu v Novem Mestu. Vrhu tega ima vrtnar prosto stanovanje, prosto poletno kuhinjsko zelenjavo in 20 gld. na leto za kurjavo svojega stanovanja. Nastop službe na spomlad tekočega leta. Le istinito stroke zmožni pošljejo naj svoje s priloženimi spričevali lastnoročno pisane prošnje do konca februarja podpisanemu vodstvu. Nekdanji učenci bivše deželne šole na Slapu, ali pa sedanje na Grmu, kateri so se vrtnarstva poprijeli, imajo prednost.

Vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu

dné 25. januarja 1892. (31—2)

Nakup slame.

10 metr. stotov slame za nasteljo za konje kupi knez Auerspergov logarsko oskrbnitvo v Soteski. Ponudbe s ceno od 100 kil v Sotesko dostavljeno naznani naj se omenjenemu logarskemu oskrbnitvu. (34—2)

Za kovače in ključarje.

Knez Auerspergov logarski urad v Soteski prodaja od sedaj nadalje meterski stot dobrega oglja po 1 gld. 60 kr. (Hektoliter po 28 kr.) na prostoru v Dvoru. Nakaznice za prejem oglja izgotavlja proti gotovi plači knežev logarski urad v Soteski in knežev logarski adjunkt v Žužemberku. (85—2)

Na prodaj

nova hiša na Brodu četrť ure od Novega Mesta, z opeko krita obstoječa iz dveh sob, bleva, kleti, z vrtom in njivo, za gostilno posebno pripravna, se takoj iz proste roke prodaja. Več pové lastnik

Anton Janc,
(17—3) Brod štev. 28, pošta Novo Mesto.

Stanovanje

(27—2)

s 3 do 4 sobami, kuhinjo, vrtom in drugimi potrebščinami je oddati s 1. marcom t. l. v hiši štev. 204.

Na prodaj domačija

obstoječa iz hiše in vsem gospodarskim poslopjem, vrt z lepim sadnim drevjem, travnikom, njivo, vinogradom in hosto je iz proste roke na prodaj za 950 gld. Vse je v dobrem stanu. Več pové lastnik

Jože Sajé,
(21—3) Veliki Slatnik štev. 24, pošta Novo Mesto.

Pri oskrbnitvu grajščin Grm, Boršt, Graben in Dobrava, pošta Novo Mesto je na prodaj 200 metr. stotov krompirja (Magnum bonum) 1000 mernikov ovsa, 1000 mernikov koruze, 80 mernikov ruderčega fižola in 3 hektolitre dobre, stare slivovke. (33—2)

Slovenske knjižice za poduk v angleškem jeziku, o meri, vagi, denarju itd. v Ameriki, jako pripravne, lahko razumljive in koristne, torej vsakemu potovalcu te dežele neobhodno potrebne, prodaja po 55 kr. proti predplačilu ali poštnem povzetju

Jos. Paulin v Ljubliani,
(241—5) pisarna za potovanje po celem svetu
in Diedr. Blöte v Novem Jorku, Greenwichstr. 116.

Rudolf Smola

otvoril je delalnico za mizarstvo v lastni hiši ob veliki cesti poleg Grma in se priporoča slavnemu občinstvu za cenjena naročila pri stavbah, kakor tudi za hišno opravo. (28—7)